

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het gebruik van bewakingscamera's op openbare plaatsen

dossier nr. 100 – 07.11.2005

Deze elektronische versie maakt het mogelijk alle documenten van de papieren versie te raadplegen, die in elektronische vorm bestaan. Dit laatste is niet het geval voor bepaalde artikels van doctrine, die enkel in de papieren versie beschikbaar zijn. Deze papieren versie is voorbehouden aan de leden en de diensten van het federale Parlement.

Alle elektronische adressen waren toegankelijk op de datum van verschijning van het dossier.

Het is echter altijd mogelijk dat bepaalde adressen worden afgeschaft of veranderd.

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	2
RAAD VAN EUROPA	9
EUROPESE UNIE	10
BELGIË.....	11
Wetgeving (uittreksels).....	11
Parlementaire documenten.....	11
Adviezen van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.....	11
Rechtsleer.....	12
NEDERLAND.....	13
Wetgeving.....	13
Parlementaire documenten.....	13
Rechtsleer.....	13
FRANKRIJK.....	16
Wetgeving.....	16
Wetsontwerp	16
Délibération de la CNIL n° 2005-208 du 10 octobre 2005 portant avis sur le projet de loi relatif à la lutte contre le terrorisme (uittreksels).....	16
Rechtsleer.....	16
DUITSLAND.....	17
Wetgeving.....	17
Activiteitenverslagen van de federale Afgevaardigde voor gegevensbescherming.....	17
Rechtsleer.....	17
GROOT-BRITTANNIË	18
Wetgeving.....	18
Rechtspraak.....	18
Rechtsleer.....	18
Interessante links.....	19
VERGELIJKEND RECHT	21

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het gebruik van bewakingscamera's op openbare plaatsen

dossier nr. 100 – 07.11.2005

INLEIDING

Het toezicht op openbare plaatsen door middel van videocamera's wordt in een aantal landen van de Europese Unie meer en meer toegepast. De voorwaarden en modaliteiten van hun gebruik vormen aanleiding tot discussies. Dit is eveneens het geval in België.

Het leek derhalve interessant een dossier samen te stellen over videobewaking op openbare plaatsen. We hebben allereerst een selectie gemaakt van een aantal documenten van de Raad van Europa en van de Europese Unie die bepaalde rechten van de burgers beschermen, inzonderheid deze m.b.t. hun privé-leven en de verwerking van hun persoonsgegevens.

In België bestaat er op het ogenblik geen algemene wettelijke bepaling die het gebruik van bewakingscamera's expliciet regelt. Verscheidene wettelijke bepalingen hebben betrekking op het gebruik ervan, maar zijn enkel in specifieke omstandigheden van toepassing en er wordt in dit dossier niet op ingegaan. Zo kan melding worden gemaakt van de reglementering inzake bewakingscamera's in voetbalstadia, van de bepalingen inzake politie op het wegverkeer, deze in de wet houdende organisatie van het beroep van privé-detective en in de wet op de politie.

De enige algemene tekst die van toepassing is op het geheel van de gevallen inzake het gebruik van camerabewaking is de wet dd. 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

De doctrine is van oordeel dat deze wet van toepassing is op de verwerking van beelden en deze stelling werd ook verdedigd door de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer die over deze materie twee adviezen heeft uitgebracht.

In haar laatste advies van 13 december 1999 was zij van oordeel dat het loutere verzamelen van beelden van geïdentificeerde of identificeerbare personen een verwerking van persoonsgegevens vormt en dat de wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer derhalve van toepassing is op systemen van camerabewaking. In voornoemd advies geeft de Commissie ook een overzicht van de belangrijkste doelstellingen waarbij camerabewaking kan worden toegepast : bescherming van goederen en personen, controle van het verkeer en voorkoming van daarmee samenhangende misdrijven, controle van de activiteiten op de werkplaats en controle van de gebruikersgewoonten.

Bij de gevolgen die uit de toepassing van deze wet voortvloeien, kunnen worden vermeld de verplichting tot naleving van het finaliteitsprincipe, krachtens hetwelk persoonsgegevens enkel kunnen worden verwerkt voor wel bepaalde en gerechtvaardigde doeleinden. Verder kunnen ze niet worden gebruikt op een manier die onverenigbaar is met het beoogde doel en moeten ze toereikend, terzake dienend en niet overmatig zijn (art. 4 van de wet). Daarenboven moet, conform art. 9 van de wet, elke gefilmde persoon worden geïnformeerd over bepaalde punten (verantwoordelijke voor de verwerking en de doeleinden ervan, het bestaan van een recht op toegang en verbetering van gegevens, bestemming van gegevens). Deze verplichting is nochtans niet van toepassing op de politie- en inlichtingendiensten. Het installeren van een bewakingscamera moet het voorwerp

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het gebruik van bewakingscamera's op openbare plaatsen

dossier nr. 100 – 07.11.2005

uitmaken van een voorafgaandelijke mededeling door de verantwoordelijke voor de verwerking bij de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en het niet-naleven van deze verplichting wordt strafrechtelijk gesanctioneerd (art. 17 en 39 van de wet). De gegevens mogen niet langer bewaard worden dan nodig voor de realisatie van het beoogde doel.

De Minister van Binnenlandse Zaken maakte zijn voornemen bekend een parlementair debat te starten over de wenselijkheid om de algemene principes in de wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer om te zetten in precieze en concrete regels betreffende camerabewaking en daarbij rekening te houden met het te respecteren evenwicht tussen de verschillende belangen.

Er is trouwens een wetsvoorstel hangend om het gebruik van bewakingscamera's op openbare plaatsen te regelen teneinde een maximale bescherming van het privé-leven van de betrokkenen te waarborgen. Dit voorstel voorziet in de noodzaak van een goedkeuring door de gemeenteraad, in een verplichting tot informatie, in een maximale bewaartijd voor de beelden evenals in garanties betreffende de verwerking van de opnames.

In Nederland spelen verscheidene wetsbepalingen een rol bij de regeling van het cameratoezicht. Zo beschermt art. 10 van de Grondwet het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer en verder is er de wet bescherming persoonsgegevens, de wet politieregisters, de gemeentewet en een aantal artikels uit het wetboek van Strafrecht en van Strafvordering.

De wet bescherming persoonsgegevens vloeit voort uit art. 10 van de Grondwet en de richtlijn 95/46/EG. De wet politieregisters bevat de mogelijkheden en grenzen voor het verwerken van persoonsgegevens in politieregisters. Thans is er een wetsvoorstel houdende regels inzake de verwerking van politiegegevens (Wet politiegegevens) neergelegd. Deze Wet politiegegevens zal na goedkeuring door het Parlement in de plaats komen van de huidige wet politieregisters.

De artikels 139 f en 441 b van het Wetboek van Strafrecht bevatten het verbod op heimelijk cameratoezicht waarbij art. 441 b betrekking heeft op een voor het publiek toegankelijke plaats. De artikels 126 g en 126 o van het Wetboek van Strafvordering regelen de stelselmatige observatie met behulp van technische middelen. Camera's in het publieke domein kunnen, onder bepaalde voorwaarden, eventueel benut worden voor stelselmatige observatie.

In de gemeentewet werd aanvankelijk een beroep gedaan op het algemene artikel 172 als basis voor het gebruik van cameratoezicht voor de handhaving van de openbare orde. Thans is de wet van 30 juni 2005 inzake cameratoezicht op openbare plaatsen goedgekeurd maar nog niet in werking getreden. Deze wet bevat een wijziging van de Gemeentewet en de Wet politieregisters. In de Gemeentewet wordt een art. 151 c ingevoegd dat gemeenteraad en burgemeester duidelijke bevoegdheden geeft om in het belang van de handhaving van de openbare orde cameratoezicht in te richten op een openbare plaats en andere bij verordening aan te wijzen plaatsen die voor iedereen toegankelijk zijn.

Dit artikel bevat verder een aantal bepalingen waaraan het cameratoezicht moet voldoen. Ook wordt bepaald dat de vastgelegde beelden een tijdelijk register vormen in de zin van

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het gebruik van bewakingscamera's op openbare plaatsen

dossier nr. 100 – 07.11.2005

de Wet politieregisters. Laatstgenoemde wet wordt aangepast met enkele bepalingen inzake het verstrekken van gegevens uit dergelijk tijdelijk register. In het recent neergelegde wetsvoorstel Wet politiegegevens, blijft het begrip 'tijdelijk register' niet behouden. Het wetsvoorstel gaat uit van de verwerking van persoonsgegevens voor een bepaald doel en op deze basis worden een aantal categorieën van gegevensverwerking onderscheiden. Dit onderscheid zou in de plaats komen van het huidige registerbegrip.

Bij de wetgeving inzake cameratoezicht is het onderscheid tussen openbare en niet- openbare plaats o.a. van belang om te weten wie bevoegd is voor de uitoefening van het cameratoezicht. Dit speelt b.v. voor delen van stationsterreinen, stationshallen en sommige winkelpassages. Indien die vrij voor het publiek toegankelijk zijn, zal de wet cameratoezicht op openbare plaatsen van toepassing zijn als de lokale overheid in dat gebied camera's wil met het oog op de handhaving van de openbare orde.

Daarnaast hebben b.v. de Spoorwegen een eigen publiekrechtelijke verantwoordelijkheid voor de veiligheid en orde in stations en treinstellen.

Wat het openbaar vervoer betreft, is in het dossier de 'Handleiding cameratoezicht in en rond het openbaar vervoer' opgenomen. Daarnaast is er de handleiding cameratoezicht in de openbare ruimte. Op dit ogenblik wordt gewerkt aan een nieuwe handleiding voor cameratoezicht op openbare plaatsen, waarbij o.a. rekening wordt gehouden met het nieuwe artikel 151c van de gemeentewet.

Uit de wettelijke omkadering blijkt dat cameratoezicht altijd met de nodige waarborgen moet worden omkleed. Van belang daarbij is o.m. de redelijke verwachting van de burger voor respect van de persoonlijke levenssfeer, de wijze en het doel van de gegevensverwerking, het verder gebruik van de beelden evenals de noodzakelijkheid en selectiviteit van het cameratoezicht. Ook moeten de beelden voldoende worden beveiligd om kennisname door onbevoegden of manipulatie te vermijden, de bewaartermijn is beperkt, het cameratoezicht moet kenbaar worden gemaakt en er moet rekening worden gehouden met de rechten van betrokkenen, die b.v. recht op inzage, correctie of verwijdering hebben.

In Frankrijk wordt de installatie van videobewakingssystemen voor het eerst geregeld door een specifieke bepaling uit de wet nr. 95-73 van 21 januari 1995 inzake oriëntatie en programmering betreffende de veiligheid. Art. 10 van de wet op de veiligheid werd aangevuld door het decreet nr. 96-926 dd. 17 oktober 1996 en een circulaire van 22 oktober 1996. Deze reglementering inzake bewakingscamera's heeft als belangrijkste doel de veiligheid van personen en goederen te waarborgen door het voorkomen van criminaliteit. Art. 10 van de wet nr. 95-73 voorziet een algemeen stelsel van aangifte, dat voor de installatie van bewakingscamera's een voorafgaandelijke en uitdrukkelijke toelating vereist, behalve in het geval van landsverdediging. De aangifte, die geldt als een aanvraag tot toelating, is enkel nodig voor de videobewakingssystemen, die betrekking hebben op een overdracht van gevisualiseerde beelden of een vastleggen van deze beelden. Voor de installatie van een camera die zich beperkt tot een visualisering van beelden is geen toelating nodig. Indien de visuele opnames van bewakingscamera's tot doel hebben de veiligheid te verzekeren, worden de beeldopnames niet beschouwd als 'nominatieve'

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het gebruik van bewakingscamera's op openbare plaatsen

dossier nr. 100 – 07.11.2005

informatie in de zin van de wet nr. 78-17 van 6 januari 1978 inzake informatica, gegevensbestanden en vrijheden. Indien daarentegen de beeldopnames gebruikt worden om 'nominatieve' bestanden samen te stellen, waarin personen worden geïdentificeerd, worden de betrokken beelden beschouwd als 'nominatieve' informatie. Dan is de wet nr. 78-17 van toepassing en de 'Commission nationale de l'informatique et des libertés' (CNIL), die door voornoemde wet is ingesteld, wordt bevoegd. Indien de installatie van een videobewakingssysteem wordt gemotiveerd door andere doelstellingen dan één van de vijf limitatief opgesomd in artikel 10 (b.v. het toezicht op werknemers op de werkplaats of commerciële redenen), is de wet nr. 95-73 niet van toepassing. De wet voorziet strafsancties, met name voor het gebruik van beelden, opgenomen met een ander doel dan datgene waarvoor toelating is verleend evenals voor elke opname zonder toelating. De toestemming wordt gegeven door de bevoegde politie-autoriteit na raadgevend advies van een departementale commissie, voorgezeten door een magistraat. Voormelde toestemming maakt camerabewaking mogelijk op de openbare weg evenals op openbare plaatsen en privé-plaatsen en privé-inrichtingen, toegankelijk voor het publiek waar het risico op agressie of diefstal in hoge mate aanwezig is. Het installeren van dergelijke bewakingscamera's op de openbare weg of in openbare plaatsen kan enkel gebeuren door de bevoegde overheid, terwijl de installatie in privé-plaatsen en privé-inrichtingen, toegankelijk voor het publiek kan gebeuren door een openbare instantie of een privé-persoon. De bevoegde overheid is tevens belast met het toezicht op de videobewaking, zelfs indien deze gebeurt op privé-plaatsen toegankelijk voor het publiek.

Teneinde een evenwicht te bewerkstelligen tussen de vereisten van de openbare orde en de risico's tot aantasting van de grondrechten en de persoonlijke vrijheden, voorziet art. 10 van de wet nr. 95-73 in een aantal voorwaarden. Zo geldt bij videobewaking op de openbare weg het verbod in bewoonde gebouwen te filmen evenals specifiek hun ingang in het vizier te houden. Ook is er de verplichting het publiek duidelijk en blijvend op de hoogte te brengen van het bestaan van de videobewaking en van de verantwoordelijke persoon, de verplichting de opnames te vernietigen binnen de maand, behalve in drie gevallen en het publiek een recht tot toegang tot de opnames te verlenen om de beelden te bekijken die op de betrokkene betrekking hebben en de vernietiging ervan binnen de gestelde termijn na te gaan. Dit recht tot toegang kan echter om verschillende redenen worden geweigerd, zoals redenen van openbare orde of rechten van derden. In geval van problemen bij de toegang tot de gegevens of moeilijkheden in verband met het functioneren van het bewakingssysteem, kan elke geïnteresseerde zich wenden tot de departementale commissie en, indien nodig, tot de bevoegde rechtsmacht. De departementale commissie is echter niet bevoegd op eigen initiatief het functioneren van de toestellen te controleren. Dit is één van de vele leemtes in de wetgeving, waar door de rechtsleer de aandacht wordt op gevestigd. Ondanks de gunstige beslissing van het Grondwettelijk hof, bekritiseert de rechtsleer unaniem dat aan de burger onvoldoende garanties worden gegeven ter bescherming van zijn afbeelding en zijn privé-leven : zo is de wettekst in zijn geheel erg onnauwkeurig, het recht op toegang wordt beperkt om heel vage redenen, er is voor de burger geen recht op verbetering en verzet en er is geen

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het gebruik van bewakingscamera's op openbare plaatsen

dossier nr. 100 – 07.11.2005

onafhankelijke administratieve overheid belast met het toezicht en met een bemiddelende rol bij problemen inzake toegang tot de opnames.

Thans stelt een wetsontwerp van de Minister van Binnenlandse Zaken betreffende de strijd tegen het terrorisme voor artikel 10 van de wet dd. 21 januari 1995 zodanig aan te passen dat de installatie van videobewakingssystemen ter preventie van daden van terrorisme mogelijk wordt. Zodoende voegt het wetsontwerp een nieuwe doelstelling toe voor het gebruik van camerabewakingssystemen en wil het privé-personen toelaten de openbare weg te filmen in de nabijheid van hun gebouwen en inrichtingen, toegankelijk voor het publiek, indien deze het doelwit kunnen vormen voor terroristische daden. Verder beoogt het ontwerp een spoedprocedure in te stellen zonder voorafgaandelijk advies van de departementale commissie en voor de overheid de mogelijkheid te voorzien om camerabewaking te bevelen voor bepaalde plaatsen die gevaar lopen. Dit wetsontwerp moet nog worden behandeld in het Parlement.

In Duitsland vormt camerabewaking een controversieel en ingewikkeld thema : de grondwet, de federale wetten en de wetten van de deelstaten spelen een rol.

De Länder zijn bevoegd voor het plaatsen van bewakingscamera's op openbare plaatsen. Hun installatie wordt geregeld in de politiewetten van het merendeel van de Länder. Na de aanslagen in Londen wilden of willen verscheidene Länder het gebruik van bewakingscamera's uitbreiden, met name op plaatsen waar criminaliteit gemakkelijker voorkomt. Er is echter geen sprake van overal bewakingscamera's te plaatsen en te komen tot éézelfde situatie als in Groot-Brittannië. Een dergelijke bewaking zou trouwens niet verenigbaar zijn met de Grondwet. Op basis van de art. 2, sect. 1 en art. 1, sect. 1 van de Grondwet argumenteerde het Grondwettelijk Hof in een vonnis van 1983 betreffende een volkstelling dat het verzamelen van persoonlijke gegevens zonder toestemming van diegenen op wie ze betrekking hebben, de burgerlijke rechten schendt en ongrondwettig is, behalve indien het algemeen belang de overhand heeft, als het bij wet is geregeld en in verhouding staat tot het gestelde probleem (proportionaliteitsbeginsel). Het is dus essentieel dat de burgers weten dat ze onder camerabewaking staan, waarom en door wie. Er blijkt dus een zekere voorzichtigheid van de kant van de autoriteiten bij het installeren van bewakingscamera's, waarvan het aantal beperkt blijft. Eind mei 2005 stonden de 'gevaarlijke plaatsen' van 26 steden onder videobewaking van de politie met een totaal van 94 camera's. Deze cijfers worden geciteerd door Eric Töpfler, coördinator voor Berlijn van het Europese project Urbaneye dat betrekking heeft op camerabewaking in de Europese steden. Hij schat dat er over gans Duitsland 150.000 bewakingscamera's zijn opgesteld in grootwarenhuizen, parkings, stations, stadions, enz... Andere specialisten schatten dit cijfer hoger.

De Conferentie van het federale Ministerie van Binnenlandse zaken en dat van de Länder heeft in 2000 een standpunt ingenomen m.b.t. het gebruik van beveiligingscamera's op criminaliteitshaarden in het kader van een concept dat telkens rekening hield met de specifieke omstandigheden. De Conferentie meent dat dit de preventie kan ten goede komen, de criminaliteit verminderen, meer criminele daden helpen ophelderen en het veiligheidsgevoel verbeteren.

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het gebruik van bewakingscamera's op openbare plaatsen

dossier nr. 100 – 07.11.2005

Op federaal vlak werden verscheidene wetsbepalingen uitgewerkt om bestaande bewakingspraktijken van de politie een wettelijke basis te geven. Dat is in eerste instantie het geval met de art. 12a en 19a, die in 1989 werden toegevoegd aan het 'Versammlungsgesetz'. Deze artikels laten de politie toe audio- en video-opnames te maken bij betogingen, indien zij meent dat de openbare orde bedreigd is. In 1994 regelde het BGS-Gesetz (dat in 2005 de benaming Gesetz über die Bundespolizei kreeg) het gebruik door de federale politie van automatische foto-opnameapparatuur aan de grenzen, evenals in de stations, vliegvelden, ministeriële verblijven, enz.. en in 1997 bepaalde het BKA-Gesetz de voorwaarden tot het gebruik van foto's door het Bundeskriminalamt.

Wat betreft het cameratoezicht voor andere doeleinden dan politieke, beoogt het Bundesdatenschutzgesetz (BDSG), dat in werking is getreden in mei 2001, de omzetting van de richtlijn 95/46/EG dd 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens.

Art. 6b van de wet regelt het toezicht in lokalen toegankelijk voor het publiek door middel van opto-elektronika (camera-bewaking). Dit is enkel toegelaten in zeer precieze gevallen, de lokalen moeten aangeduid worden, de gegevens mogen enkel worden bewerkt of gebruikt met het oog op de strijd tegen de gevaren voor de veiligheid van de staat en de openbare orde evenals voor de bestraffing van misdrijven, de mensen moeten worden ingelicht over de bewerking of het gebruik van de gegevens, deze gegevens moeten worden gewist zodra ze niet meer nodig zijn of zodra het bewaren ervan ingaat tegen de wettelijke belangen van de betrokken personen.

Zoals reeds werd aangestipt, zijn de Länder bevoegd voor de installatie van bewakingscamera's. De situatie kan dus sterk verschillen van deelstaat tot deelstaat. Het artikel 'Watching the bear', dat in het dossier is opgenomen, beschrijft de situatie in Berlijn. Het is het resultaat van een studie, uitgevoerd in het kader van het Europese project Urbaneye. Daarbij moet worden opgemerkt dat Berlijn één der meest terughoudende Länder is t.o.v. het gebruik van camerabewaking door de politie in openbare plaatsen.

Groot-Brittannië heeft het grootste aantal videobewakingscamera's van Europa en 10% van alle bewakingscamera's wereldwijd. Alleen al op openbare plaatsen staan er meer dan 3 miljoen camera's, waarvan 6000 in de Londense bussen en trams. Het aantal camera's is in de afgelopen drie jaar met 300% gestegen. Er is één camera per veertien inwoners. Tussen 1992 en 2002 werd er meer dan 250 miljoen Britse pond aan dit systeem gespendeerd. De bewakingssystemen worden deels door de nationale overheid, deels door de lokale overheden, en deels door private ondernemingen gefinancierd.

Deze camera's maken meestal deel uit van een CCTV (Close Circuit Television of gesloten televisiecircuit).

In de beginperiode van de openbare videobewaking bestond er zo goed als geen wettelijke regeling terzake. Daar kwam verandering in toen het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens door de Human Rights Act 1998 geïncorporeerd werd in het Britse recht. Vooral art. 8 van deze wet (recht op respect voor familie en privé-leven) is bijzonder relevant voor videobewakingstechnieken. In 1998 keurde het parlement de Data Protection

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het gebruik van bewakingscamera's op openbare plaatsen

dossier nr. 100 – 07.11.2005

Act goed, die betrekking heeft op het verkrijgen en bewaren van persoonlijke gegevens. Ingevolge de Data Protection Act 1998 is het sedert 24 oktober 2001 strafbaar om videobeelden te bewaren die opgenomen werden op een openbare plaats met een CCTV-systeem dat niet geregistreerd werd bij de Information Commissioner. Er moet ook steeds een expliciete wettelijke basis voorhanden zijn om een CCTV-systeem op een openbare plaats te gebruiken.

Er werd een Code of Practice opgesteld die het eenvoudiger moet maken om de Data Protection Act in de praktijk na te leven. Zo moet onder andere opgegeven worden welk het hoofddoel is van de installatie van een CCTV-systeem (preventie, onderzoek naar en detectie van misdaad, veiligheidscontrole, vervolging enz...).

Er mag enkel gefilmd worden op publiek domein. Waar camera's staan, moet het publiek hiervan op de hoogte gebracht worden door een signalisatiebord, waarop ook vermeld moet staan waar men terecht kan met klachten.

De videobeelden moeten zo duidelijk mogelijk zijn en effectief zijn om het nagestreefde doel te bereiken. De videocassettes moeten van goede kwaliteit zijn en regelmatig vervangen worden. De datum en het uur van de opname moeten exact vermeld worden. Wanneer technieken voor gezichtsherkenning gebruikt worden dan moeten deze door menselijke tussenkomst geverifieerd worden. De beelden mogen niet langer dan nodig bewaard worden. Er wordt een termijn van 28 dagen geadviseerd, behalve voor beeldmateriaal dat in een strafzaak als bewijsmateriaal gebruikt kan worden. Het personeel dat betrokken is bij video-opnames moet hiertoe opgeleid zijn. De beelden mogen enkel door bevoegd personeel (politie) bekeken worden, met uitzondering van derden in uitzonderlijke gevallen (bv. individuele personen die zelf gefilmd werden).

Gefilmde personen moeten inzage kunnen krijgen in de beelden, en dit tegen een maximale vergoeding van 10£. Klachten i.v.m. het CCTV-systeem moeten behandeld worden en er moet jaarlijks een onderzoek verricht worden m.b.t. het nut van het systeem. Het resultaat van deze onderzoeken moet openbaar gemaakt worden.

Tenslotte is ook de Regulation of Investigatory Powers Act 2000 van belang.

Deze wet werd voornamelijk geïnspireerd door de nood aan een wettelijke basis voor de toepassing van 'geheime opsporings- en bewakingstechnieken' door rijksdiensten als de politie en de veiligheidsdiensten.

De resultaten van verschillende studies met betrekking tot het effect van de camera's zijn erg verdeeld. Op sommige plaatsen heeft de aanwezigheid van een videobewakingssysteem een vermindering van het aantal strafbare feiten tot gevolg, op andere plaatsen is het effect minimaal of leiden de camera's zelfs tot een toename van het aantal misdrijven of tot een verplaatsing van het probleem.

B. Vansteelandt

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het gebruik van bewakingscamera's op openbare
plaatsen
dossier nr. 100 – 07.11.2005

RAAD VAN EUROPA

Verdrag tot bescherming van de Rechten van den Mens en de Fundamentele Vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome – art. 8

http://www.juridat.be/cgi_loi/loi_N.pl?cn=1950110430

Vierde Protocol bij het Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, tot het waarborgen van bepaalde rechten en vrijheden, die niet reeds in het Verdrag en in het eerste Aanvullend Protocol daarbij zijn opgenomen (16 september 1963) – art. 2

http://www.juridat.be/cgi_loi/loi_N.pl?cn=1963091630

Wet van 17 juni 1991 houdende goedkeuring van het Verdrag tot bescherming van personen ten opzichte van de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens, opgemaakt te Straatsburg op 28 januari 1981

http://www.juridat.be/cgi_loi/wetgeving.pl

Rapport contenant des principes directeurs pour la protection des personnes par rapport à la collecte et au traitement de données au moyen de la vidéo-surveillance (2003)

http://www.coe.int/T/F/Affaires_juridiques/Coop%E9ration_juridique/Protection_des_donn%E9es/Documents/Rapports/Q-Rapport%20video%20surveillance%20rev%20CDCJ%2078e.asp

Proposition de recommandation du 9 juillet 2003 - Vidéosurveillance des lieux publics

<http://assembly.coe.int/Documents/WorkingDocs/Doc03/FDOC9869.htm>

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het gebruik van bewakingscamera's op openbare
plaatsen
dossier nr. 100 – 07.11.2005

EUROPESE UNIE

Ontwerp – Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa (artikels 7 en 8)
<http://european-convention.eu.int/docs/Treaty/cv00850.fr03.pdf>

Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995
betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking
van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens
<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:FR:HTML>

Document de travail sur le traitement des données à caractère personnel au moyen
de la vidéosurveillance (Article 29 Groupe de protection des données) – 25.11.2002
http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/2002/wp67_fr.pdf

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het gebruik van bewakingscamera's op openbare
plaatsen
dossier nr. 100 – 07.11.2005

BELGIË

Wetgeving (uittreksels)

Artikel 22 van de Grondwet

Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (uittreksels)

Koninklijk besluit van 13 februari 2001 ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (uittreksels)

http://www.just.fgov.be/index_nl.htm - rubriek geconsolideerde wetgeving

Parlementaire documenten

Wetsvoorstel van 20 oktober 2005 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakings- en beveiligingscamera's in niet-besloten plaatsen

<http://www.lachambre.be/FLWB/pdf/51/2038/51K2038001.pdf>

Adviezen van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

Advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer nr. 34/99 van 13 december 1999 betreffende de verwerkingen van beelden, in het bijzonder verricht door middel van systemen van video-toezicht

http://193.191.208.6/cgi_juris/jurv.pl

Advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer nr. 14/95 van 7 juni 1995 betreffende de toepasselijkheid van de wet van 8 december 1992 ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens op beeldopnamen en de gevolgen ervan.

http://193.191.208.6/cgi_juris/jurv.pl

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het gebruik van bewakingscamera's op openbare
plaatsen
dossier nr. 100 – 07.11.2005

Rechtsleer

Synthèse pédagogique : la vidéosurveillance

http://www.liguedh.be/medias/270_SP%20Vid%C3%A9osurveillance.pdf

Souriez, vous êtes filmés... La vidéosurveillance en Belgique

http://www.droit-technologie.org/dossiers/videosurveillance_Belgique.pdf

Onbemande verkeerscamera's

<http://www.dma.be/p/mrm/info/onbemand.htm>

Vidéosurveillance dans la zone boraine. Des yeux électroniques en patrouille.

<http://www.poldoc.be/dir/dgp/dpi/document/inforevu/200403/FR-Borraine.pdf>

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het gebruik van bewakingscamera's op openbare
plaatsen
dossier nr. 100 – 07.11.2005

NEDERLAND

Wetgeving

Grondwet : art. 10
<http://www.wetten.nl>

Wet van 30 juni 2005 inzake cameratoezicht op openbare plaatsen, Staatsblad
2005, nr. 392
<http://www.overheid.nl>

Wet openbare manifestaties : art. 1
Wet bescherming persoonsgegevens
Vrijstellingsbesluit wet bescherming persoonsgegevens : art. 38
Wet politieregisters
Besluit politieregisters
Gemeentewet : art. 172
Wetboek van Strafrecht : art. 139f en 441b
Wetboek van Strafvordering : art. 126g en 126o
<http://www.wetten.nl>

Parlementaire documenten

Regels inzake de verwerking van politiegegevens : document 30327, nr. 1 tem 5
<http://www.overheid.nl>

Rechtsleer

Toezicht in de openbare ruimte/cameratoezicht
<http://www.vng.nl/smartsite.dws?ID=1958>

Cameratoezicht (centrum voor criminaliteitspreventie en veiligheid)
<http://www3.hetccv.nl/toezichtenbeveiliging/cameratoezicht/index.html>

Aantasting privacy ligt gevoelig bij cameratoezicht
http://www.cbppweb.nl/documenten/art_sar_asm_2005_cameratoezicht.shtml

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het gebruik van bewakingscamera's op openbare plaatsen

dossier nr. 100 – 07.11.2005

Dossier cameratoezicht (college bescherming persoonsgegevens)

http://www.cbpweb.nl/themadossiers/th_cam_start.stm

Camera's in het publieke domein : privacynormen voor het cameratoezicht op de openbare orde (college bescherming persoonsgegevens - november 2004)

http://www.cbpweb.nl/documenten/av_28_cameras.shtml?refer=true&theme=grijs

Uw gegevens bij de politie

http://www.cbpweb.nl/documenten/inf_bet_gegevens_politie.stm

Sociale veiligheid vergroten door gelegenheidsbeperking:wat werkt en wat niet?

[http://www.scp.nl/publicaties/boeken/907775802X/Sociale veiligheid vergroten door gelegenheidsbeperking.pdf](http://www.scp.nl/publicaties/boeken/907775802X/Sociale_veiligheid_vergroten_door_gelegenheidsbeperking.pdf)

Cameratoezicht in de openbare ruimte (college bescherming persoonsgegevens-november 2003)

http://www.cbpweb.nl/documenten/rap_2003_vct_in_openbare_ruimte.stm?refer=true

Cameratoezicht: de menselijke factor (2003)

[http://www3.hetccv.nl/toezichtenbeveiliging/cameratoezicht/praktijk/_/content/bulk/_toezicht en beveiliging/cameratoezicht/Praktijk/Cameratoezichtx De menselijke factor.html](http://www3.hetccv.nl/toezichtenbeveiliging/cameratoezicht/praktijk/_/content/bulk/_toezicht_en_beveiliging/cameratoezicht/Praktijk/Cameratoezichtx_De_menselijke_factor.html)

Cameratoezicht : goed bekeken?

[http://www.justitie.nl/publicaties/tijdschriften/sec/Effecten van cameratoezicht.asp](http://www.justitie.nl/publicaties/tijdschriften/sec/Effecten_van_cameratoezicht.asp)

Nieuwe wet heimelijk cameratoezicht

[http://www.justitie.nl/publicaties/brochures en factsheets/factsheets/Nieuwe wet heimelijk cameratoezicht.asp](http://www.justitie.nl/publicaties/brochures_en_factsheets/factsheets/Nieuwe_wet_heimelijk_cameratoezicht.asp)

Handreiking cameratoezicht in en rond het openbaar vervoer (september 2003)

<http://www.vng.nl/Documenten/Extranet/Bjz/Oov/Handreiking-cameratoezicht-OV.pdf>

Handreiking cameratoezicht:aandachtspunten bij het overwegen en realiseren van cameratoezicht in de openbare ruimte (2000).

<http://www.dsp-groep.nl/ct/2.%20internetversie/>

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het gebruik van bewakingscamera's op openbare
plaatsen
dossier nr. 100 – 07.11.2005

Focus op veiligheid (augustus 2000)

http://www.dsp-groep.nl/ct/2.%20internetversie/html/onderzoeken/dsp_es_e.html

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het gebruik van bewakingscamera's op openbare
plaatsen
dossier nr. 100 – 07.11.2005

FRANKRIJK

Wetgeving

Loi n° 95-73 du 21 janvier 1995 d'orientation et de programmation relative à la sécurité – article 10 relatif à la vidéosurveillance

www.legifrance.gouv.fr - rubriek 'les autres textes législatifs et réglementaires'

Décret n° 96-926 du 17 octobre 1996 relatif à la vidéosurveillance pris pour l'application de l'article 10 de la loi n° 95-73 du 21 janvier 1995 d'orientation et de programmation relative à la sécurité

www.legifrance.gouv.fr - rubriek 'les autres textes législatifs et réglementaires'

Circulaire du 22 octobre 1996 relative à l'application de l'article 10 de la loi n° 95-73 du 21 janvier 1995 d'orientation et de programmation relative à la sécurité

www.legifrance.gouv.fr - rubriek 'les autres textes législatifs et réglementaires'

Wetsontwerp

Projet de loi relatif à la lutte contre le terrorisme et portant dispositions diverses relatives à la sécurité et aux contrôles frontaliers – chapitre premier relatif à la vidéosurveillance

http://www.assemblee-nationale.fr/12/dossiers/terrorisme_securite_controles.asp

Délibération de la CNIL n° 2005-208 du 10 octobre 2005 portant avis sur le projet de loi relatif à la lutte contre le terrorisme (uittreksels)

<http://www.cnil.fr/index.php?id=1883&print=1>

Rechtsleer

La vidéosurveillance dans les lieux publics et ouverts au public : dispositif et application de la loi du 21 janvier 1995 (septembre 1999)

<http://1.download.maison-domotique.com/video/dispositif-application-loi-21-01-95.pdf>

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het gebruik van bewakingscamera's op openbare
plaatsen
dossier nr. 100 – 07.11.2005

DUITSLAND

Wetgeving

Grundgesetz - Art.1 en 2

<http://www.jura.uni-sb.de/BIJUS/grundgesetz/>

Gesetz über Versammlungen und Aufzüge - Art.12 a en 19a

<http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/versammlg/index.html>

Gesetz über die Bundespolizei - Art.23, 26 en 27

http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/bgsg_1994/index.html

Gesetz über das Bundeskriminalamt - Art.16, 22 en 23

http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/bkag_1997/index.html

Bundesdatenschutzgesetz - Art. 6b

http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/bdsg_1990/index.html

Loi fédérale relative à la protection des données - Art. 6 b

http://www.bfd.bund.de/information/bdsg_fra.pdf

Activiteitenverslagen van de federale Afgevaardigde voor gegevensbescherming

Tätigkeitsberichte des Bundesbeauftragten für den Datenschutz

<http://www.bfd.bund.de/information/berichte.html>

Rechtsleer

Die polizeiliche Videoüberwachung des öffentlichen Raums : Entwicklung und Perspektiven (2005)

<http://www.enjoy-surveillance.org/wp-content/files/DANAPolizeilicheVideouberwachung.pdf>

Watching the Bear. Networks and islands of visual surveillance in Berlin

http://www.urbaneye.net/results/ue_wp8.pdf

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het gebruik van bewakingscamera's op openbare
plaatsen
dossier nr. 100 – 07.11.2005

GROOT-BRITTANNIË

Wetgeving

Regulation of Investigative Powers Act 2000

<http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2000/20000023.htm>

Data Protection (Processing of Sensitive Personal Data) Order 2000

<http://www.opsi.gov.uk/si/si2000/20000417.htm>

Human Rights Act 1998

<http://www.opsi.gov.uk/acts/acts1998/19980042.htm>

Data Protection Act 1998

<http://www.opsi.gov.uk/acts/acts1998/19980029.htm#aofs>

Rechtspraak

<http://www.echr.coe.int/Eng/Press/2003/jan/Peckjudeng.htm>

Rechtsleer

Assessing the impact of CCTV

<http://www.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs05/hors292.pdf>

Public attitudes to the deployment of surveillance techniques in public places

<http://www.informationcommissioner.gov.uk/cms/DocumentUploads/CCTV%20report.pdf>

Signage and Surveillance: interrogating the textual context of CCTV in the UK

[http://www.surveillance-and-society.org/articles2\(2\)/signage.pdf](http://www.surveillance-and-society.org/articles2(2)/signage.pdf)

CCTV systems and the Data Protection Act 1998

<http://www.informationcommissioner.gov.uk/cms/DocumentUploads/CCTV%20additional%20guide.pdf>

To CCTV or not to CCTV?

<http://www.epic.org/privacy/surveillance/spotlight/0505/nacro02.pdf>

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het gebruik van bewakingscamera's op openbare
plaatsen
dossier nr. 100 – 07.11.2005

CCTV: code of practice

<http://www.informationcommissioner.gov.uk/cms/DocumentUploads/cctvcop1.pdf>

Interessante links

<http://www.scotcrim.u-net.com/researchc.htm>

http://www.tfl.gov.uk/tfl/cclondon/cc_fact_sheet_enforcement.shtml

http://www.dft.gov.uk/stellent/groups/dft_mobility/documents/page/dft_mobility_029310.hcsp

http://www.iowcrime-disorder.org/fact_sheets/fact_sheet1.html

http://en.wikipedia.org/wiki/Closed-circuit_television

<http://www.cctv-information.co.uk/cgi-bin/index.cgi?url=http://www.cctv-information.co.uk/dataprot/dpacctv.html>

<http://www.cctv-information.co.uk/cgi-bin/index.cgi?url=http://www.cctv-information.co.uk/dataprot/>

<http://www.crimereduction.gov.uk/cctvminisite3.htm>

http://www.urbaneye.net/results/ue_wp1.pdf

<http://www.privacyinternational.org/issues/terrorism/library/ukpresidencypaperonstrikingtherightbalance.pdf>

http://www.urbaneye.net/results/ue_wp6.pdf

[http://www.surveillance-and-society.org/articles2\(2\)/newlabour.pdf](http://www.surveillance-and-society.org/articles2(2)/newlabour.pdf)

<http://www.informationcommissioner.gov.uk/cms/DocumentUploads/Data%20Protection%20Act%20Fact%20V2.pdf>

<http://www.nacro.org.uk/data/briefings/nacro-2002062800-csps.pdf>

http://www.urbaneye.net/results/ue_wp.3pdf

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het gebruik van bewakingscamera's op openbare
plaatsen
dossier nr. 100 – 07.11.2005

<http://www.scotcrim.u-net.com/researchc2.htm>

<http://www.scotland.gov.uk/cru/resfinds/crf08-00.htm>

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het gebruik van bewakingscamera's op openbare
plaatsen
dossier nr. 100 – 07.11.2005

VERGELIJKEND RECHT

The legal regulation of CCTV in Europe (2004)

[http://www.surveillance-and-society.org/articles2\(2\)/regulation.pdf](http://www.surveillance-and-society.org/articles2(2)/regulation.pdf)

The growth of CCTV : a global perspective on the international diffusion of video surveillance in publicly accessible space (2004)

[http://www.surveillance-and-society.org/articles2\(2\)/editorial.pdf](http://www.surveillance-and-society.org/articles2(2)/editorial.pdf)